156

GEDACHTE

OVER DE

WERVING VAN RECRUTEN IN NEDERLAND,

VOOR HET

Oost-Indische leger;

DOOR

EEN OUD HOOFDOFFICIER.

'S GRAVENHAGE,

DE GEBROEDERS VAN CLEEF.

1869.

BAT
GEBOUTSCHOOL
VAN
KEMP.

VI :-
50

17 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VL-50

GEDACHTE

OVER DE

WERVING VAN RECRUTEN IN NEDERLAND,

VOOR HET

Oost-Indische leger;

DOOR

EEN OUD HOOFDOFFICIER.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

'S GRAVENHAGE,

DE GEBROEDERS VAN GLEF.

1869.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 29-06-2010
Nomor Induk : 549/PN-MUSEUM/10
BIB - ID : 7823760
ITEM - ID : 21211025 8
Asal : Museum Pusat

Het incompleete dat aan het Europesche gedeelte van het O. I. leger gewoonlijk bestaat, zal denkelijk wel eens de aandacht getrokken hebben van hen, die eenig belang in onze Overzeesche bezittingen en dat leger stellen.

Zij zullen dan misschien ook weten, dat dit al lang bestaat, en dat men door het hooger en hooger opvoeren der handgelden bij het aanmenen van recruten, al sedert jaren de werving heeft trachten te bevorderen (1). En nog is niet aan te nemen, hoe hoog deze ook worden opgevoerd, dat daardoor het leger immer op compleet zal kunnen gebragt worden (2). Daarbij hebben deze hooge handgelden het nadeel, dat ze het gehalte der aan te werven recruten niet doen verbeteren,

---

(1) Voor 1852 was het handgeld voor een recrut *f* 10; in 1866 is het gebragt op *f* 200 voor den Nederlander en op *f* 160 voor den vreemdeling; het bedrag van het aanbrenggeld is sedert 1859 gesteld op *f* 10.

(2) De elk jaar naar Indië gezonden wordende suppletie-troepen, completeeren daarom niet het mankeerende; ik heb nooit anders als van een incompleet gehoord van tusschen de 1000 en 1500 man (Europeanen namelijk).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hetgeen met het ontbrekende, twee omstandigheden zijn, die hoogst nadeelig in het leger werken. Ten eerste door de zware diensten die daarvan het gevolg zijn, zoowel in de korpsen zelven, als voor de te verrigten garnizoensdiensten, welk nadeel nog sterker drukt in een warm en afmattend klimaat, en ten tweede —daargelaten de straffen en ziekten die het gevolg van minder gehalte zijn, en dus ook tot het verzwaren der diensten bijdragen — de door menig korps-chef ondervonden moeijelijk heid, om geschikte kaders te vormen; als men daarbij nog in aanmerking wil nemen, dat uit dit één derde gedeelte van het leger ook het andere twee derden, of inlandsche deel, van kader moet voorzien worden.

Deze meer bijzondere, uit het gehalte voortspruitende moeijelijkheid (1), is denkelijk ook ééne der redenen geweest, waarom, eenige jaren geleden, aan bruikbare en oppassende onder-officieren, die acht jaren in Oost-Indië in hunnen graad gediend hebben, de toestemming is verleend geworden, als zij naar Nederland wenschten te retourneeren om met paspoort af te gaan, zij zich dan op nieuw, zonder verlies van diensttijd, in hunnen het laatst bekleed hebbenden graad voor Indië wederom konden verbinden, mits zich binnen het jaar na hunne passporteering, daarvoor bij het Koloniaal werf-depôt aanmeldende.

---

(1) Hoe dikwijls is het niet voorgekomen dat korps-chefs om kader verzochten, omdat zij dat niet uit het aanwezige personeel der Europesche kompagniën konden zamenstellen, waarop dan veelal het antwoord volgde, dat bij de eerstaankomende suppletie uit Nederland daarop gelet zoude worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze maatregel had ongetwijfeld zijne goede zijde; en droeg bij om een geschikt onder-officier in de gelederen terug te krijgen; maar, daargelaten dat voor zulke onder officieren voor de derde keer de passagekosten worden betaald, brengt deze bepaling ook het nadeel mede dat deze, met de overgeplaatste gegradueerden van het leger hier te lande, en met de onderofficieren, die van het instructie-bataillon te Kampen komen bijdragen om de opengevallen en de open te vallen plaatsen aan te vullen, waarop soms een geschikt soldaat onder de weinigen die gewoonlijk daarvoor in aanmerking kunnen genomen worden, jaar en dag, en dit is niet te veel gezegd, wachtende was; de teleurstelling hiervan het gevolg, doet hem dan dikwijls besluiten zoo spoedig mogelijk heen te gaan; het land betaalt dan ook voor dezen de terugreis, terwijl hij anders nog had blijven doordienen.

Deze omstandigheid, en daarbij het te kleine Europesche kader, dat de kompagniën, de inlandsche ten minste zeker, volgens de formatie hebben, waardoor de diensten van den sergeant en den korporaal al reeds zwaar worden, gevoegd bij het warme klimaat, is niet zeer gunstig om de ambitie van den soldaat aan te moedigen, om zich op het verkrijgen van eenen graad toe te leggen, integendeel het een en ander wekt soms wrevel en misnoegdheid, ten minste onverschilligheid daarvoor op.

Zijn anderen van oordeel, dat de verbindtenis van den recruut niet langer moest gesteld zijn dan op drie jaren, dat dit op den gang der werving reeds van gunstigen invloed zoude kunnen zijn, het kan mogelijk waar wezen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

maar ik ben van oordeel, dat engagementen beneden de zes jaren niet kunnen gegeven worden.

Wil de man zich dan niet meer reëngageeren, zoo zullen de onkosten, behalve die, welke voor de werving daar het gevolg van zijn, ook voor de heen- en terugreis, niet zoo dikwijls terugkeeren, als voor hem, die met een driejarig verband reeds wenscht te repatrieeren; de man, die voor zes jaren zich engageert, zal bij expiratie van zijn engagement meer reden hebben om een reëngagement aan te gaan, dan het geval zoude zijn bij een driejarig verband, en misschien — nu het zulk een korten tijd geldt — dacht het wel eens te kunnen ondernemen, omdat hij toch spoedig kan terugkeeren als het tegen mogt vallen, of wel, hij doet het uit nieuwsgierigheid, om voor 's lands rekening de Oost eens te kunnen zien.

Ik vermeen dat alles moet aangewend worden, zoowel in 's lands belang als in dat van het leger, om den man daar ten minste tien of twaalf jaren te behouden. Wil hij dan retourneeren, zoo zal het niet als een direct nadeel kunnen worden aangemerkt, daar in het algemeen kan aangenomen worden, dat de soldaat, die dien tijd in een tropisch gewest heeft doorgebragt, òf door het klimaat, òf door de vermoeijenissen, of door beiden, zoozeer zal geleden of doorgestaan hebben, dat hij voor de active dienst aldáár niet meer die zelfde geschiktheid zal hebben, als vroeger; de afmattende diensten in vredestijd zal hij met minder genoegen reeds dragen, en als zijn korps te velde moet trekken, heeft hij veel kans

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

er uit geschoten te zullen worden, daar hem de geschiktheid, om de verm oeijenissen van eenen Indischen veldtogt door te kunnen staan, misschien niet meer zullen mogen worden toegekend. Aan het leger zal dan geene ondienst bewezen worden, met deze door jeugdiger en krachtiger menschen, te doen vervangen.

Reeds is gezegd dat de hooge handgelden, noch de werving genoegzaam schijnen te bevorderen, noch bijgedragen hebben om het gehalte der aangeworven recruten te verbeteren; losbollen, leegloopers, of zij die van de eene mogendheid naar de andere trekken en eigenlijk geen vaderland meer kennen, zijn veelal de zich voor het Indische leger verbindende, en in het algemeen engageeren zij zich niet, omdat zij roeping voor den militairen stand gevoelen, maar omdat zij een wispelturig karakter hebben en het hooge handgeld hen toelacht. Zijn zij te velde goede en bruikbare soldaten, — dat door geen officier, die ondervinding daarvan heeft, zal ontkend worden — in de garnizoenen daarentegen strekken zij, in het algemeen, noch voor het oog van de Europesche ingezetenen, noch voor het oog van den Inlander, der Hollandsche natie dikwijls veel tot eer; de Inlander toch ziet in den Europeschen soldaat, hij moge Duitscher, Franschman, Engelschman, Italiaan of van wat natie ook zijn, altijd eenen Hollander.

Roeping voor den militairen stand is, in vredestijd althans, geen karaktertrek van ons volk, vooral niet onder de mindere klassen der maatschappij; voor Oost-Indië zien ouders of voogden niet gaarne hunne zoons of pupillen zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor die dienst verbinden; zij beschouwen dit veelal alléén als eene mogelijkheid voor minder oppassenden, voor welke gedachte reeds niet alleen de hooge, als lokaas aangeboden handgelden, veel bijdragen, maar ook de voorbeelden, welke zij zien in de vertrek kenden, die zij kennen of in de terugkomenden, die zij vóór hun heengaan gekend hebben, en in het algemeen, of zij ze gekend hebben of niet, geven die terugkeerenden niet altijd een eervol idée van den militairen stand in Indië.

Het verminderen van handgelden is echter gemakkelijker gezegd dan bepaald; daar dient iets tegenover gesteld te worden, om de eenmaal bestaande vooroordeelen tegen het in dienst treden onder het volk weg te nemen, iets dat opwekking daarvoor geeft, en al heeft men dat gevonden, dan zullen die vooroordeelen misschien nog niet geheel worden weggenomen, vóór dat men duidelijke, sprekende voorbeelden onder de oogen heeft gehad.

Zonder aanspraak te willen maken dat ik dit *iets* daarvoor gevonden zoude hebben, zoo vermeen ik echter in het belang van het Indische leger mijne gevoelens daarover te mogen mededeelen; de uitvoerbaarheid nogtans hangt af van de Regering, aangezien zij de voeding van het leger, even als bij de Marine, ten hare laste zoude moeten nemen; met het voornaamste en grootste gedeelte is dit reeds het geval, en wordt hier dan ook alleen bedoeld het daaraan nog ontbrekende bij te voegen; de onmogelijkheid zie ik daarvan niet in.

Gebeurt dit, dan zou, wat het geldelijk gedeelte betreft,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bij de werving het omgekeerde kan nen plaats hebben van hetgeen nu geschiedt, namelijk door niet den recruut hooge premiën te geven als hij zich verbindt, maar hem gelde-lijke vooruitzigten te openen, als hij na expiratie van zijnen diensttijd wil repatrieeren; de grootte der som afhankelijk stellende van hem zelven, door korteren of lan-geren tijd te dienen, en welke sommen *niet* uit 'slands schatkist zullen behoeven te worden betaald.

Tot verduidelijking van deze gedachte, zal ik de soldij van den Europeschen infanterist, ƒ 0.33 per dag, als grond-slag aannemen.

Wanneer hem dan 20 centen daarvan worden uitgekeerd, behoudt hij hetzelfde wat hij nu in handen krijgt, bij het bestaan der menages, waarin hij gedeeltelijk zijne soldij verteert; doch welke vertering zou ophouden, wan-neer door het Land in de voeding voorzien werd. De over-blijvende ƒ 0.13 dan gedurende zijnen diensttijd kapita-liseerende en rente op rente latende oploopen, zal den man, na twaalf jaren dienst, reeds ƒ 820.00 kunnen worden uitbetaald als hij den militairen stand wenscht te verlaten, welke som natuurlijk vermindert of vermeerdert, in verhouding tot zijnen diensttijd.

Hier is gerekend op eene interest van slechts vijf pro-centen 's jaars, tot welke ik mij heb bepaald, omdat door het Gouvernement diezelfde procenten 's jaars bij de spaar-kas, nu voor het leger bestaande, ook worden bijgevoegd; maar ik betwijfel, of iemand in Indië wel minder dan 7½ pct. van zijn geld maakt.

Van deze kas sprekende, waarin de soldaat gelden kan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

inleggen, dient daar een oogenblik bij te worden stil gestaan, omdat die reeds ten behoeve van het leger is ingesteld; waaruit dus ligt de gevolgtrekking zoude kunnen worden gemaakt, dat den man daardoor de gelegenheid bereids gegeven is, zelfgelden op eene gemakkelijke wijze van zijne soldij te sparen.

Ongetwijfeld is deze instelling nuttig, zij kan echter geen doel bereiken; op twintig centen toch valt voor den soldaat niet veel te sparen, en — daargelaten, dat hem ook eenig geld voor eigen genoegen mag gegund worden — dienen daarbij ook in aanmerking te worden genomen de verschillende karakters, het verschil in toestanden met Indië en Nederland, dat de man zelf zich moet voorzien van alle kleine behoeften tot onderhoud van schoeisel en kleeding, dat hij reparatiën daaraan zelf moet betalen, en bijna alles moet bekostigen buiten de reparatiën, voor onderhoud van wapenen, enz. enz.

Geene anderen maken daar dan ook gebruik van dan de weinigen, en die doen het nog niet eens allen, die extra verdiensten boven hunne soldij genieten, en dit zijn dan nog maar enkele ten opzigte van het geheel.

Eene gedwongene sparing zou daarom te verkiezen zijn; later zal elk individu, welke inborst hij ook moge hebben, daar tevreden mede wezen.

En wanneer een diergelijk algemeen fonds, door den soldaat uit de hem toegekende soldij te zamengesteld was, dan zouden daar ook mede in verband kunnen worden gebragt de saldo's, die in de verschillende militaire kantine-kassen berustende zijn, waardoor het kapi-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI
REPUBLIK INDONESIA

taal nog meer zou kunnen worden uitgebreid; duizenden guldens hebben sommige in kas; de grootte der som is afhankelijk van de garnizoenssterkte, en waarover de Plaatselijke Militaire Kommandant volgens de daarvoor bestaande bepalingen binnen zekere grens, het regt heeft ten behoeve van het garnizoen te beschikken.

Deze kantines zijn over het algemeen de eenige uitspanning waar de man zijn geld verteert; onmogelijk is het, jaarlijks de daarin ontvangen wordende gelden te verbruiken; de overschietende sommen zouden derhalve jaarlijks, na aftrek eener begrooting voor de behoefte van het loopende jaar, mede in dit algemeene fonds kunnen worden opgenomen.

Uit deze kantines zou den soldaat op het hem uitbetaald wordende gedeelte zijner soldij, ook nog kunnen te gemoet gekomen worden, door op de zoo evengenoemde jaarlijksche begrooting eene som beschikbaar te stellen voor naai-, poets- en andere gereedschappen, voor hetgeen de man noodig heeft voor onderhoud van kleeding en wapening; dit bekostigt hij, zoo als reeds gezegd is, nu geheel bijna zelf; laat hem deze zaken uit die fondsen, in natura of in geld verstrekt worden; in beide gevallen heeft hij dan al direct eene kleine tegemoetkoming op het gedeelte der soldij dat hij in handen krijgt, en dat wel door niemand, die Indië kent, te weelderig zal genoemd worden.

Het groote kapitaal, dat, dunkt mij, ontstaan zoude bij een goed beheer, zou later misschien aanleiding kunnen geven tot eene verhooging der bij pasporteering uit

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te betalen sommen, of kunnen strekken om nagelaten weduwen en weezen te ondersteunen. Men kan immers aannemen, dat door de bovengenoemde kantines, de plaats waar de soldaat zich bijna uitsluitend in Indië voor zijn genoegen ophoudt, het grootste gedeelte der soldijen in die kassen vloeijen.

En wat eene goede administratie vermag, bewijst het pensioenfonds voor weduwen en weezen van de officieren der landmagt in Oost-Indië.

Voor werving en leger zoude eene diergelijke instelling, naar mijne meening, hoogst nuttig kunnen werken, als eens de resultaten daarvan onder de verschillende standen der maatschappij hier te lande bekend waren. Het militair worden voor Oost-Indië, zoude niet meer als eene, soms laatste uitvlugt voor minder goede sujetten worden beschouwd; ouders of voogden zouden er minder tegen op zien, hunne kinderen of pupillen als soldaat naar Indië te laten vertrekken, die terugkeerende, door hunne gespaarde penningen, al blijven zij geen twaalf jaren daar, nog de hulp van hen of van nabestaanden kunnen worden; misschien wordt de terugkeerende zelf in staat gesteld zich in eene kleine zaak te kunnen vestigen; terwijl het ook van gunstigen invloed zoude zijn, om bij overlijden, de voor den man gespaarde gelden, aan de daarop regthebbende erfgenamen uit te betalen; hetgeen, als zijnde die gelden privaat eigendom, toch niet meer dan billijk zoude zijn.

Ook zoude een stelsel van werven als dit, veel kunnen bijdragen, om den militairen stand in het oog der natie te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

releveeren. Vele redenen, die altijd tegen het in dienst treden voor Oost-Indië hebben bestaan, zouden daardoor weggenomen kunnen worden, en de afkeer, bij het goede deel der natie langzamerhand door de hooge opvoering der handgelden ontstaan, afnemen.

Eene werving waardoor een beter gehalte van soldaten verkregen wordt, moet door den beteren gezondheidstoestand ook een gunstigen invloed op de uitgaven hebben; overledenen en afgekeurden voor de dienst moeten toch wederom aangevuld worden; hoe minder nu dit getal bedraagt, des te minder zullen de onkosten der werving zijn.

In Indië zelve is reeds veel voor den gezondheidstoestand van den soldaat gedaan; en waarom zou bijv. aan uit Nederland vertrekkende suppletie-troepen geen flanel of baai kunnen verstrekt worden. Ik geloof dat bijna ieder officier en ieder Europeesch ingezeten in Indië flanel draagt, omdat hij het voor zijne gezondheid noodig acht; waarom zou het dan voor den soldaat ook niet nuttig zijn.

Ik acht mij niet bevoegd de noodzakelijkheid daarvan te bewijzen; ik spreek alleen uit ondervinding en wat ik daar meermalen over heb gehoord; en die ondervinding heeft mij doen inzien, dat het dragen daarvan zeer aan te bevelen is. Al is men in een temperatuur van tusschen de 80° en 90° F. op den dag, dan zijn daarom toch de nachten en morgenstonden soms meer dan frisch, des morgens bij de reveille uit de benauwde slaapzalen komende, is de open lucht zelfs koud; ja in sommige garnizoenen is men verpligt den soldaten wollen dekens te verstrekken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een ander punt, waartegen misschien bezwaren bestaan, die door legerbestuur en Regering echter het beste kunnen beoordeeld worden, doch waardoor naar veler zienswijze, ziekten en sterfgevallen onder de nieuw aangekomenen zouden kunnen worden voorkomen, is, dat de suppletietroepen bij aankomst te Batavia niet dadelijk in de verschillende korpsen over het leger werden verspreid. Hen den eersten tijd in eene der gezondste streken van Java bijeen te houden, in een klein korps uit de drie wapens bestaande, zoodat zij tijd hebben zich te acclimatiseeren, zoude misschien aan te bevelen zijn, bijv. te Buitenzorg; deze gezonde en mooije landstreek biedt zich door hare nabijheid als 't ware van zelve daarvoor aan, vooral nu die plaats door een spoorweg met Batavia zal verbonden worden; en wil men deze streek daar niet voor kiezen, dan zijn er in de binnenlanden nog gezonde streken genoeg, die daarvoor geschikt en ook niet te ver van de strandplaatsen verwijderd zijn.

Dan zal den man de tijd gegeven worden zich te kunnen vereenzelvigen met voeding en levenswijze, zoo verschillend met hetgeen hij te huis en aan boord, gedurende de reis, gewoon is geweest; hij zal ook eenig idée krijgen van de taal en van het volk waaronder hij eenige jaren moet verblijven; hij zal minder aan soms onbedachtzame verleidingen zijn blootgesteld, die in den beginne zoo nadeelig voor de gezondheid zijn, en hij zal beter voorbereid, plaats nemen onder de zoogenaamd oud-gasten, die het wel niet altijd slecht met den baar meenen, maar die gewoonlijk niet verder denken, dan aan de door hen aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genomen gewoonten, waar zij zich wel bij bevinden, en gelooven dat het met een ieder even zoo goed moet gaan als met hen zelven. De bij dat korps geplaatste officieren en onder-officieren, die zich reeds eenigen tijd in Indië bevinden en dus niet zonder ondervinding zullen zijn, zijn ook beter in de gelegenheid den nieuweling te leiden en met raad bij te staan, dan dat hij dadelijk bij een ander korps onder oud-gasten vermengd wordt; en laten zij dan, na eenigen tijd daar vertoefd te hebben, eerst bij het active leger worden ingedeeld.

Hiermede zal ik deze korte beschouwingen besluiten.

Ik heb vermeend deze gedachte tot bevordering der werving hier te lande te mogen mededeelen, omdat ik vermeen dat dit het minst kostbare stelsel van werven zoude worden, waarbij tevens het gehalte der aan te werven recruten zoude kunnen verbeteren; en dat als gevolg van dit spaarfonds, het toeleggen van gagementen, onderstandsgelden en gratificatiën, hoewel uit te betalen aan de daarop regthebbenden, zoude verminderen, naar mate het gehalte der recruten zoude verbeteren.

Wanneer de voeding van het leger voor rekening komt van den lande, zal natuurlijk meer geld daarvoor moeten uitgegeven worden; maar als daar een meer voltallig leger, van goed gehalte, tegenover kan gesteld worden, een leger dat voor onze bezittingen onmisbaar is, wil men ze behouden, dan zullen die hoogere uitgaven niet als nutteloos verspild behoeven aangemerkt te worden, en deze zullen reeds door verminderde hand- en aanbreng-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelden en vermindering van premiën bij reëngagement in Indië veel gecompenseerd worden. Moet toch altijd en op alles zooveel mogelijk bezuinigd worden, dan kan nog veel goeds nagelaten of van het bestaande afgebroken worden; de verhouding van plus minus één derde Europeesch personeel tot twee derden gedeelte inlandsche soldaten, is al zoo gering mogelijk ten opzigte van eenige milliocnen inboorlingen in onzen Archipel, maar wordt nog veel ongunstiger, als aan dit één derde gewoonlijk een dúzend- tot anderhalf duizendtal ontbreken.

Men zorge dan ten minste dat dit kleinste gedeelte van het leger compleet en zooveel mogelijk van Nederlandschen oorsprong zij, dat gedeelte toch vormt de kern van hetzelve; wat van vreendelingen, die meestal niets te verliezen hebben, en eigenlijk niets meer zijn dan avonturiers, soms te wachten is, daarvan heeft de Indische geschiedenis ons eenige weinige jaren geleden een niet te versmaden voorbeeld gegeven.

Ik ben in geene cijfers getreden, omdat ik alleen eene gedachte wilde mededeelen; kan men zich met zulk een spaarfonds vereenigen, dan kan men in bijzonderheden van het geldelijke vervallen, waarvan ik geloof dat het resultaat niet ongunstig zoude uitvallen, als men het eens wilde onderzoeken, vooral als de soldijen en de inrigting der voeding bovenbedoeld, voor het *niet* Europesche gedeelte van het leger, dat hier buiten rekening is gelaten en waar ik een spaarfonds, als hier bedoeld, niet van toepassing voor zoude achten, daarmede in verband werden gebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ik ben nooit in de gelegenheid geweest een sterkte-staat van het geheele leger te kunnen inzien; het getal mank cerende, dat ik hier genoemd heb, tot de formatie, is mij echter door personen aan wier woorden ik geene reden heb te twijfelen, meermalen opgenoemd; mogt het soms wat overdreven zijn, dan doet dit toch niets tot de hooge kosten der werving af, en die moeten zelfs zeer hoog zijn; aannemende o. a. dat voor de suppletie dit jaar 1200 recruten, de helft Nederlanders en de helft vreemdelingen worden aangenomen, dan kosten die aan de werving alleen aan hand- en aanbrenggelden ƒ228,000.00, buiten kleeding en overtogt naar Indië.

Mij dunkt, als die hand- en aanbrenggelden langzamerhand eens tot eene som van ƒ20.00 en ƒ 4.00 per hoofd als premie, konden worden teruggebragt, dan zou de schatkist daarmede evenzeer gebaat worden als de man, zoo hij met eene voor hem betrekkelijk groote som uit Indië konde terugkeeren.

Van overgeplaatste manschappen van het leger hier te lande is hier niet gesproken, doch voor zoo ver ik heb kunnen nagaan, staan de premiën bij overplaatsing gelijk met de handgelden voor vreemdelingen, die bij het koloniaal werfdepôt voor O. I. worden aangenomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

17

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

11
11 95
4

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA